

Начало > Семейноправни въпроси и наследство > Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето
Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето

Ирландия

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

Правният термин „родителска отговорност“, който в Ирландия се нарича „guardianship“, се отнася до притежаването на всички права и задължения, свързани с дете, които се предоставят по закон или от съда или по силата на правно споразумение. Носителят на родителска отговорност притежава, наред с другите права, свързани с благосъстоянието на детето, правото на упражняване на родителските права и на лични отношения.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Обикновено родителите на дете, които са сключили брак, носят съвместно родителска отговорност за тяхното дете. Когато родителите не са сключили брак, обикновено родителската отговорност се носи от майката, но биологичният баща може да бъде назначен за носител на родителски права със споразумение между родителите или от съда.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Да. Изпълнителната служба по здравеопазване (Health Service Executive) може чрез своя отдел за услуги за детето и семейството „TUSLA“ да подаде молба до районния съд, за да бъдат издадени решения за настаняване, необходими за деца на възраст под 18 години. При изключителни обстоятелства съдът може да назначи настойник, който да изпълнява функциите, свързани с родителската отговорност, когато родител не желае или не е в състояние да ги изпълнява. При смъртта на родител може да бъде назначен настойник по завещание, когато такъв е избран по силата на завещание или допълнение към завещанието, или такъв може да бъде назначен от съда. При липсата на избор в завещанието Изпълнителната служба по здравеопазване може чрез своя отдел за услуги за детето и семейството „TUSLA“, в случай че родителите на дете са починали или не са способни да се грижат за него, да подаде молба до районния съд, за да бъде издадено решение за настаняване, каквото е необходимо за децата на възраст под 18 години.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

Когато родителите на дете се разведат или „се разделят“, упражняването на родителските права и на личните отношения може да бъде уредено чрез споразумение между родителите. Когато не може да бъде постигнато споразумение, родителите могат да подадат молба до съда и съдията може да постанови решения относно упражняването на родителски права или личните отношения. Когато и двамата родители имат родителски права върху детето, това не се повлиява от развод или от раздяла, макар че упражняването на родителските права от баща, който не е сключил брак с майката, може да бъде прекратено от съда, но само при изключителни обстоятелства и само когато е в интерес на детето.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Родители, които са сключили споразумение по въпроса за родителската отговорност, са длъжни да представят споразумението пред съда и да получат съдебно определение, в което то е отразено, за да може споразумението да придобие правнообвързваща сила. Съдът трябва да бъде убеден, че правата на детето са защитени по подходящ начин от споразумението, и може да откаже да издаде определение, когато не е убеден, че единият или и двамата родители изпълняват задълженията си спрямо детето. Подобно споразумение не може да прекрати статута на носене на родителска отговорност на нито един от родителите.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Лицата могат да прибегнат до неправни средства за разрешаване на спор, като например медиация или прибягване до консултации.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

Съдията може да постанови решение по всички въпроси, свързани с благосъстоянието на детето, включително, но не само, въпроси, свързани с упражняването на родителските права, попечителството и личните отношения. Вж. също въпрос 4 и въпрос 5 — упражняването на родителски права от родители, които са сключили брак, или биологична майка не може да бъде прекратено от съда, макар че съдът може да постави условия за начина, по който лицето да упражнява родителската отговорност.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

Не. Макар че родителят, който упражнява сам родителските права върху детето, може да взема решения относно ежедневните грижи и контрола върху детето, родителят, който не упражнява родителските права, но който е попечител на детето, има правото да дава мнението си по всички въпроси, касаещи благосъстоянието на детето, включително, но не само, къде следва да учи и къде следва да живее.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

Съвместно упражняване на родителските права се предоставя на родителите, ако не съществува дълбока враждебност между страните, като то им дава възможност да вземат съвместно решения, свързани със същественото благосъстояние на детето и ежедневните грижи за него. Това не означава, че всеки родител има право да прекарва еднакви периоди от време с детето; това по-скоро гарантира, че и двамата родители имат съответните задължения по отношение на детето.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложат към молбата си?

Обикновено страните, които желаят да подадат молба за родителска отговорност, я подават пред районния съд (*District Court*), макар че определени акцесорни молби по брачни производства може да е необходимо да бъдат подадени до окръжния съд (*Circuit Court*) или до Висшия съд (*High Court*). Висшият съд разполага с изключителна компетентност по въпроси, свързани с отвлечане на деца.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

Да. Възможно е да подадете молба пред съда *ex parte*, което означава да не уведомите за това другата страна, когато обстоятелствата биха изложили детето на риск, ако ищецът уведоми ответника по обичайния начин.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по производството?

Да. Правна помощ се получава чрез схемата за правна помощ при граждански спорове. Тази схема е обвързана с дохода.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Да. Възможно е да обжалвате решението на първоинстанционния съд, т.е. съда, в който е образувано производството; обикновено обаче не е възможно да се обжалва решението, постановено от който и да е апелативен съд.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

Лицата, които се опитват да изпълнят решение относно родителската отговорност, трябва да се запознаят с правилата на съответните съдилища или институции. Освен в случаи на молби *ex parte*, е необходимо да уведомите ответника за намерението си да предприемете каквато и да е процедура с оглед на изпълнението на съдебно решение.

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Моля, вж. отговора на въпрос 14.

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Висшият съд (*High Court*), който разполага с изключителна компетентност.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

Законът за закрила на децата (*Хагската конвенция*) от 2000 г. въвежда в сила *Хагската конвенция от 1996 г. за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата*, която се прилага в тази област; освен това в тази област се прилага и *Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност (Брюксел II bis)*.

Последна актуализация: 03/07/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.